

GENDER BOOK

Flying Rabbits Ultimate Club

INHOUDSTAFEL

VOORWOORD

p.3

INLEIDING

p.4

Definities "geslacht" en "gender"

Gender in de sport

Ultimate Frisbee, een sport met zelfarbitrage en een gemengde sport

Relevantie van de bespreking van de gendergelijkheid in de context van Ultimate Frisbee

GESCHIEDENIS VAN DE RABBITS

p.9

TOOLBOX VAN DE KONIJNEN (M EN V)

p.13

De CoMix

De diversiteitsmaand

Positieve discriminatieregels

Aparte trainingen per geslacht

Bezinningsworkshops

Statistieken

ADVIES

p.19

NOG VERDER GAAN

p.21

BESLUIT

p.22

GEWENDE
Equality

VOORWOORD

Als fervent promotor van gemengde Ultimate Frisbee probeert de Flying Rabbits Ultimate Club (FRUC) sinds zijn oprichting en nog meer sinds 2017 de gendergelijkheid in zijn schoot te doen evolueren. Dit document gaat in op conceptuele fundamenteën die nodig zijn om een inzicht te krijgen in genderkwesties in de sport, de geschiedenis van ons denken en de tools en praktijken die we hebben ontwikkeld om de uitdaging van de gelijkheid tussen mannen en vrouwen in een teamsport aan te gaan.

Dit document is geen uitgebreid wetenschappelijk werk geschreven door experts, noch is het een wonderrecept. Het is een verslag van een ervaring die we wilden delen met

andere Belgische en internationale clubs. Ons doel is discussies over dit onderwerp te stimuleren en bij te dragen aan de ontwikkeling van een echt gemengde Ultimate in België en in het buitenland.

Tot vandaag zijn de officiële regels van de sportwereld in het algemeen en de gemengde Belgische Ultimate in het bijzonder gebaseerd op een binaire visie op seksen en cisgen-ders. Onderstaande tekst maakt deel uit van dit beperkende kader omdat de afspiegeling van onze club momenteel daar is gestopt. Deze overweging moet zich in de toekomst ontwikkelen om rekening te kunnen houden met heel de diversiteit aan gendergerelateerde sportervaringen.

INLEIDING

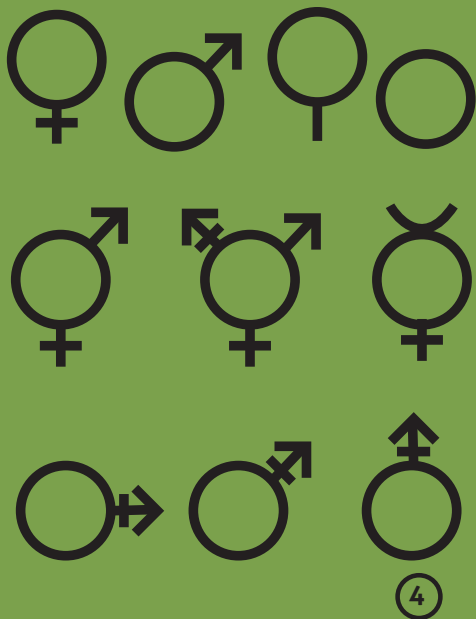
DEFINITIES VAN « GESLACHT » EN « GENDER »

« **Geslacht** » verwijst naar de biologische en fysiologische eigenschappen die worden gebruikt om kinderen bij hun geboorte te onderscheiden en om « M » of « V » op hun geboortakte te kunnen zetten.

« **Gender** » verwijst naar de rollen die sociaal worden bepaald, de gedragingen, de activiteiten en de eigenschappen die een maatschappij geschikt achten voor het mannelijke en het vrouwelijke stereotype

In functie van hun geslacht worden baby's van bij de geboorte dus anders bekeken, door het feit dat ze een geslacht toegewezen krijgen (mannelijk of vrouwelijk) en dat deze differentiatie hen toegang geeft tot een beperkt en discriminerend aanbod van mogelijkheden. Boven dit fenomeen van differentiatie van de individu's staat een fenomeen van hiërarchisering van de geslachten. Immers, « in nagenoeg alle gekende samenlevingen wordt het mannelijke als superieur aanzien »¹. Heel wat voorbeelden tonen dit aan: in onze taal waar er meer mannelijke woorden zijn of dat wordt gewaardeerd dat een meisje voetbalt (nog altijd als een mannelijke activiteit gezien), terwijl men zich zorgen maakt als een jongen graag danst (nog altijd als een vrouwelijke activiteit gezien).

Zoals Victoire Tuailon uitlegt in haar wetenschappelijk vulgariserend boek over mannelijkheid: **«Socialisatie is de verzameling van de processen waarmee we onszelf opbouwen, we worden gevormd, gemodelleerd, gemaakt, vervaardigd, geconditioneerd. En krijgen een gender: onze genderidentiteit is het kader waarin we het gevoel van onze eigen identiteit vormen. Het gender bepaalt de manier waarop we bewegen, of we wel of niet vinden dat we iemand in een gesprek mogen onderbreken, onze beroepen en zorgen, onze kledingstijlen, maar ook onze gebaren, onze stemhoogte,...»**¹⁰.

Zoals de onderzoekster Olivia Gazalé het samenvat, vanaf de Oudheid en nog altijd vandaag is «een man zijn eerst en vooral geen vrouw zijn»², dus niet verwijfd zijn.

Niemand ontsnapt aan dit fenomeen van de ongelijkheid tussen de geslachten en de mannelijke dominantie (samengevat als «patriarchaat»). Het is oud, wordt in bijna alle culturen toegepast en is structureel, dit wil zeggen aanwezig en bepalend in alle facetten van onze samenleving, waaronder deze van de sportwereld.

HET FENOMEEN VAN HET GESLACHT IN DE SPORT

Zoals Thierry Terret, sporthistoricus, het uitlegt, «de sportinstelling gecreëerd op het einde van de 18de eeuw, is een mannenzaak, uitgevonden voor de mannen en door de mannen»³ en zelfs al heeft de situatie een evolutie doorgemaakt, bestaat deze tendens nog altijd: de ondernemingsraden van de federaties worden hoofdzakelijk door mannen geleid⁴, de lonen van de mannelijke sporters liggen hoger dan die van de vrouwelijke sporters⁵, de mannensport krijgt meer aandacht in de media dan de vrouwens-

port⁶, tot onlangs werden vrouwen nog uitgesloten uit bepaalde sportwedstrijden⁷, enz. Thierry Terret analyseert ook dat de dominante sportcultuur een beeld oproept dat traditioneel geassocieerd wordt met het mannelijke: zichzelf overtreffen, een vorm van geweld (lichamelijk letsel), kracht, pijnbestendig, tactische intelligentie, technisch meesterschap. Deze specifieke waardering van de sportactiviteit in combinatie met onze constructies over het geslacht, dragen van jongens af bij aan het ontstaan van het idee dat sport «een mannending» is.

Ondanks deze weinig gunstige context sporten de vrouwen in dezelfde verhoudingen als de mannen⁸.

Toch onthullen de laatste statistieken van het INSEE van 2017 zware trends die het verschil aantonen tussen mannen en vrouwen die sporten: mannen doen op een meer geïnstitutionaliseerde wijze aan sport (ze zijn lid van een club) terwijl de vrouwen gemiddeld meer op zichzelf sporten (bijv. joggen tijdens het weekend, zonder lid van een club te zijn);

**« EEN MAN ZIJN EERST EN VOORAL
GEEN VROUW ZIJN »**

mannen zijn eerder geneigd aan sportwedstrijden deel te nemen (52% van de mannen tegen 17% bij de vrouwen);

het grootste verschil in de sportbeoefening doet zich voor bij jongeren tussen 16 en 24 jaar: in 2015 heeft 50% van de vrouwen in deze leeftijdscategorie minstens één fysieke of sportactiviteit tijdens het jaar beoefend, tegen 63% van de mannen.

Uit het INSEE-rapport blijkt ook dat het gebrek aan tijd of weinig media-aandacht voor vrouwensport kan verklaren waarom vrouwen minder sporten of fysieke activiteiten beoefenen en ook dat genderstereotypen bijdragen aan het handhaven van de verschillen in de keuze van de sporttakken.

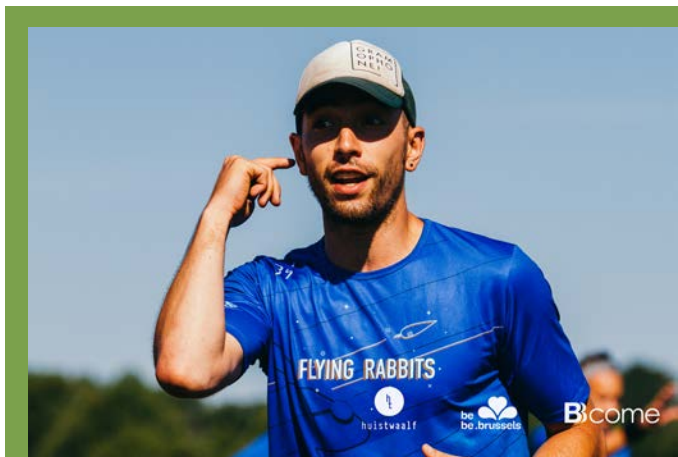
ULTIMATE FRISBEE, EEN SPORT MET ZELFARBITRAGE EN EEN GEMENGDE SPORT

Ultimate Frisbee is een teamsport waarvan het doel is om punten te scoren door op het veld voort te bewegen door opeenvolgende passes van een vliegende schijf («frisbee») tussen spelers/sters van hetzelfde team naar de doelzone van de tegenspelers en om er de frisbee op te vangen.

Net als andere sporten vereist de Ultimate Frisbee een groot uithoudingsvermogen en explosiviteit, evenals een grote behendigheid en techniek bij het werpen van de frisbee.

Wat deze sport onderscheidt van andere sporten is in de eerste plaats de **component zelfarbitrage**: de spelers/sters zijn als enige verantwoordelijk voor het goede verloop van het spel, kennis en respect voor de regels, de communicatie op het veld. Met andere woorden, ze werken niet

met een arbiter om geschillen tijdens hun matches te beslechten. Naast het elementaire respect voor de regels wordt een bepaalde **houding** van de deelnemers/sters verwacht (positieve houding, respect voor de tegenstander, fair play,...). Deze gedragingen worden na elke match door de tegenpartij tijdens de competities beoordeeld. De resultaten van de teams worden dus gewaardeerd in twee rankings: de ranking «spirit of the game» en de gebruikelijke sportranking.

De tweede ongebruikelijke component van Ultimate Frisbee is dat het onder andere⁹ gemengd wordt gespeeld. Het strikte verbod van elk fysiek contact en de grote diversiteit aan rollen op het veld zorgen ervoor dat vrouwen en mannen sereen in team kunnen spelen.

Ultimate Frisbee kent een explosieve groei op het vlak van zichtbaarheid in de media en het aantal leden. Sinds 2016 wordt het door het Internationaal Olympisch Comité erkend als olympische sport en zou binnenkort op de OS kunnen voorkomen (Los Angeles in 2028, bijvoorbeeld).

RELEVANTIE VAN DE BESPREKING VAN DE GENDERGELIJKHEID IN DE CONTEXT VAN ULTIMATE FRISBEE

We herinnerden er net aan dat: een gemengd Ultimate-team bestaat uit vrouwen en mannen die zijn opgegroeid in een gendermaatschappij; de sportwereld en onze club maken integraal deel uit van deze gendermaatschappij en vormen geen uitzondering op de codes ervan; Ultimate Frisbee is een sport die in een gemengd team gespeeld kan worden.

Wij bij Flying Rabbits zijn daarom van mening dat het gepast is om rekening te houden met de genderdiscriminatie die onze spelers/sters kunnen ervaren en dat we moeten nadenken hoe hieraan te verhelpen. **Gelijkheid van kansen** en **inclusie** zijn waarden die door onze club worden verdedigd en **diversiteit** is daar een structurerende pijler van, net als de spirit of the game.

Wij willen dit probleem in de schijnwerper zetten om de sociale, mentale, emotionele en sportieve **ontwikkeling** van elk lid van de club te bevorderen, om iedereen in staat te stellen zich optimaal te ontwikkelen en om te benadrukken dat hun geslacht geen belemmering vormt voor deze ontwikkeling. Deze bijsturing moet zich richten op de sociale dynamiek **op het veld, maar ook buiten het veld**, in onze rabbit-folklore en in het besturen van de club.

Ook op **sportief** vlak is het zinvol te werken aan gelijke kansen en diversiteit. Het **winnen van gemengde wedstrijden** kan alleen worden gedaan door middel van een echt gemengde spelstrategie (d.w.z. verder gaan dan alleen het opstellen van een gelijkwaardig aantal mannen en vrouwen op het veld) en het toepassen van een dergelijke strategie zal niet voldoende zijn om niet

voorbij te gaan aan een diepgaande vraag naar het gendergedrag van de spelers/sters en coaches.

Onze doelstelling overstijgt ook de kwestie van de individuele ontplooiing van de rabbits of de sportieve resultaten van onze club. In de veronderstelling dat de gedragingen die op het veld worden vastgesteld op elk punt lijken op de gedragingen in de maatschappij, of anders gezegd, dat we onbewust dezelfde systemen van sociale dominantie en ongelijkheden op de sportvelden herhalen, we er dus kunnen van uitgaan dat omgekeerd een veranderde houding

op het veld een impact op ons leven buiten de club zou kunnen hebben (op het werk, in onze familie, in onze relaties, enz.).

Dit **doorsijpelingsvermogen** van onze waarden spirit en diversiteit maken de kracht en de schoonheid van Ultimate Frisbee uit. Als coaches en sportmannen/-vrouwen moeten we er ons bewust van zijn.

GESCHIEDENIS VAN DE RABBITS

De Flying Rabbits Ultimate Club (FRUC) werd in de winter van **2012-2013** opgericht door een vriendenclubje. Ondanks het feit dat een paar vriendinnen en meisjes toetraden, bleef de club een paar jaar voornamelijk mannelijk¹¹. De spelers van de club hebben elkaar altijd «konijnen» of “rabbits” genoemd en het zijn deze termen die in de rest van dit document zullen worden gebruikt om ze te kwalificeren.

Vanaf 2015 namen ~~de konijnen~~ deel aan hun eerste nationale indoorkampioenschap voor vrouwen (bekend als *BUWIC*) en tijdens het seizoen **2016-2017** namen ze deel aan hun eerste nationale vrouwen outdoor competitie (bekend als *BUWOC*). De voorbereiding op deze kampioenschappen bestond uit één teamtraining, één keer per maand. Blij met deze ervaring wilden de konijnen dit het jaar nadien herhalen en er zich intensiever op voorbereiden.

Het coachingcomité van de club heeft in de herfst van 2017 de organisatie van twee trainingen per maand apart per gender, tijdens heel het jaar ingevoerd.

Het seizoen 2017-2018 was het jaar van de **bewustwording** van de problematiek van de gendergelijkheid in de club.

Deze bewustwording begon met de lancering van deze aparte trainingen per geslacht en de getuigenissen van de speelsters die zegden een «**andere plaats te kunnen innemen**» op het veld wanneer ze onder mekaar speelden». In die tijd zegden de vrouwen ook dat ze eenvoudigweg voor «de fun», «de gezelligheid» bijeenkwamen en verder deden.

Het thema wint destijds terrein in het clubleven want er zijn rabbits die eenvoudigweg niet snappen waarom er gescheiden trainingen zijn. Ze zeggen dat ze zich ingeschreven hebben voor een gemengde sport, waarom dan trainen per geslacht? Anderen zijn bang dat deze aparte trainingen per geslacht het gaan winnen op de gemengde trainingen.

De aparte trainingen per geslacht hebben dan toch plaats en de resultaten aan de vrouwenkant zijn erg positief. Dankzij de beperkte groep worden specifieke competenties verworven met een nagenoeg individuele coaching. Van hun kant zwoegen de mannen om zin te geven aan hun eigen trainingen. De resultaten van een opiniepeiling in september 2017 brachten trouwens aan het licht dat **een derde van de mannen aparte trainingen wil, een derde wil dit niet en voor de laatste derde is het gelijk**. Ten slotte lijken de mannen een motivatie te vinden in het voorstellen van trainingen die op fysieke inspanningen gericht zijn.

Gezien de ophef die in de winter van 2017 deze kwestie van genderdiversiteit en gelijkheid maakte, **komt een kleine groep bijeen** om genderkwesties bij FRUC te bespreken. Ze zijn het eens over de elementen die de «diversiteit bij de konijnen (m en v)» kwalificeren, de elementen die eerder verwijzen naar gelijkheid van kansen in het algemeen¹².

Deze groep bespreekt ook hun **gevoelens** en bepaalde aspecten die ze (de vrouwen) (en in mindere mate de mannen) opmerken in de club: vrouwen hebben een zelfvertrouwen dat geleidelijk aan wordt opgebouwd, terwijl dit vertrouwen er bij mannen vaak vanaf het begin is. Ze sturen strategieën, houden lange passes, ze zorgen voor initiatieworpen (genaamd «pulls»), pakken altijd de frisbee op na een verandering van bezit, en in een breder kader, schreeuwen teamkreten, houden *spirit speeches*, enz. De rol van vrouwen is volgens hen beperkt tot «het vangen van de frisbee in de zone», het doen van *dishys* en het verdedigen in *cup* (verdedigingstechniek in de zone). **Het lijkt erop dat de dominerende rol van mannen op en buiten het veld minder ruimte laat voor de ontwikkeling van de vrouwen - een plaats die ze ook zeggen te ontdekken in de trainingen van de vrouwen.**

Het **Cincinnati-avontuur (2017 - 2018)**¹³ markeerde de gedachten van de speelsters omdat de verschillen tussen vrouwen en mannen behoorlijk hard werden gevoeld op het veld: nog vier beginnende spelers moesten wachten tot het einde van de voorbereiding voordat ze werden geprofileerd en geïntegreerd in de constructie van het spel, terwijl de meer beginnende mannen direct in de tactiek werden meegenomen; de plays waren gericht op mannelijke spelers; de groep handlers (de spelbouwers) had slechts drie van de negen vrouwen (twee van hen raakten geblesseerd voor de competitie, zodat het team van de voorbereidingstoernooien slechts één handler had); uit wedstrijdstatistieken bleek dat 80% van de frisbeesleutels aan het team door mannen werden gemaakt. Tijdens het kampioenschap zeggen de meeste vrouwen dat ze hun plaats op het veld niet vinden en zich gedevalueerd voelen.

Het avontuur van Cincinnati werd echter ook gekenmerkt door een paar vooruitgangen, zoals de verkiezing zonder kandidaat voor¹⁴ een gemengd paar als spirit captains, of de selectie van een gemengd paar voor de positie van sportkapiteins.

In de lente van 2018, parallel met de voorbereiding voor Cincinnati, stelt een lid van het coachingcomité dat ook betrokken is bij de werkgroep over de diversiteit, de club de eerste "Diversiteitsmaand" voor waarbij de regels van positieve discriminatie tijdens de trainingen (cf. infra) worden getest.

Terug uit Cincinnati (**zomer 2018**) – vanwaar de rabbits terugkeren met de schitterende trofee Spirit of the Game – moedigen een paar speler/sters de club aan een **nieuwe oogst vrouwen te selecteren om evenveel vrouwelijke als mannelijke leden te hebben**. Na heel wat discussies over de gegrondheid van deze strategie aanvaardt de club dit voorstel.

Het **nieuwe lot van vrouwelijk rekruten** doet nochtans twijfelen aan de organisatie van de kampioenschappen: vroeger klaagden de mannen erover dat er niet genoeg vrouwen waren om voldoende teams voor het kampioenschap te vormen, nu klagen sommige erover samen met erg debuterende speelsters samen te moeten spelen. Men moet inderdaad met de factor tijd rekening houden opdat de vrouwen en de mannen eenzelfde spelniveau in de club halen.

Voor het jaar **2018-2019** beslist het coachingcomité zich toe te leggen op de focussen. Een van deze focussen is de diversiteitskwestie. Het stelt een verantwoordelijke voor deze focus aan die zich door vrijwilligers laat bijstaan om erover te beraden.

Dit betekent de officiële creatie van het **gemengd comité - CoMix** - waarvan de taak is het coachingcomité en de clubbeheerders inhoud te leveren. Dit nieuwe comité beslist een reeks acties aan te gaan op clubniveau maar ook op het niveau van de Belgische federatie. Werken aan de gendergelijkheid, genderdiscriminatie, gelijke kansen en inclusie krijgen dus een nieuwe dimensie en de eerste resultaten in de mentaliteit van de rabbits laten zich gevoelen.

CoMix zet zijn werk verder in het seizoen **2019-2020** en hieronder vindt u het overzicht van dit werk, een beschrijving van de bouwtools en de ervaring van de laatste jaren.

TOOLBOX VAN DE RABBITS (M/V)

DE CoMix

Elk jaar stelt een gemengde groep van de konijnen zich vrijwilliger om het onderwerp diversiteit en de gelijkheid van kansen in de club levendig te houden. Daarom bestudeert ze deze kwestie, sensibiliseert ze de rabbits, stelt ze tools aan de coaches voor. De taak die deze konijnen op zich nemen is het permanent observeren van de dynamieken op en buiten het veld uit genderoogpunt, teneinde de genderdiscriminaties bloot te leggen.

DE DIVERSITEITSMAAND

De Diversiteitsmaand is een maand in het jaar tijdens dewelke alle trainingen toegespitst zijn op de gendergelijkheid. CoMix houdt zich integraal bezig met de Diversiteitsmaand en haar leden geven de trainingen. Deze bevatten oefeningen om enerzijds de vrouwelijke konijnen bewust te maken van de genderdiscriminaties die in onze sporttak bestaan en anderzijds de correctie van deze discriminaties. U vindt hieronder een beschrijving van de voorgestelde oefeningen.

De Diversiteitsmaand, zijn betekenis en zijn uitvoering evolueren in de tijd. Na twee jaar bij de rabbits actief geweest te zijn heeft CoMix beslist haar werk van 2019-2020 toe te leggen op het nationaal outdoor gemengde kampioenschap van 2020 (de zogenaamde BUMOC). De gezondheidscrisis van COVID-19 heeft deze kalender natuurlijk stokken in de wielen gestoken.

POSITIEVE DISCRIMINATIEREGELS

Heel het jaar lang en in het bijzonder tijdens de diversiteitsmaand kunnen het coachingcomité en CoMix een beroep doen op positieve discriminatieregels die de gelijkheid van kansen en het diversiteitskarakter van onze sport versterken. Afhankelijk van het sensibiliseringsniveau van de rabbits dienen deze regels min of meer intensief te worden gebruikt.

Een voorbeeld van regels die voortaan het jaar rond bij de Flyings Rabbits worden toegepast:

- tijdens de **demonstratie van de oefeningen**, erop staan dat gemengde koppels de oefening voorstellen. Voordat deze regel werd ingevoerd stelden enkel mannen zich voor om de oefeningen te tonen. Vandaag is er meer evenwicht.
- bij de **samenstelling van de teams** de rabbits niet meer vragen zich per niveau te klasseren want de vrouwen hadden systematisch de neiging zich te onderwaarden. De coaches stellen dus zelf de teams samen. Voordien hadden ze ook de gewoonte de vrouwen en de mannen in twee rijen te scheiden tijdens de samenstelling van de teams. Deze techniek werd eveneens afgeschaft om de rabbits te beoordelen op hun competentie, ongeacht hun geslacht.
- zowel de vrouwen als de mannen uitnodigen op de **fysieke opwarming** voor de training.
- systematisch **gemengde kapiteinsparen** samenstellen voor de toernooien en de kampioenschappen.

Een voorbeeld van regels die tijdens de diversiteitsmaand werden toegepast:

- verplichten dat het de vrouwen zijn die de **pull** doen tijdens de match,
- een gelijkwaardig quotum van **mannelijke en vrouwelijke handlers** verplichten,
- verplichten dat de vrouwen de **strategiekeuze op de lijn** maken,
- verplichten dat de **assist (beslissende pass)** door een vrouw wordt gedaan,
- verplichten dat er systematisch een man en een vrouw die **"cuten"** tijdens een tweede paar (eveneens een man en een vrouw) wacht in de stack,
- verplichten dat de **passes worden afgewisseld** tussen mannen en vrouwen.

GESCHEIDEN TRAININGEN PER GESLACHT

Tijdens de **Women trainingen**

hebben de coaches een praktijk ontwikkeld zodat de vrouwen sterker terugkomen in een gemengde ploeg (wat we « **empowerment** » of « vers-terking » noemen). Zo leggen deze trainingen zich toe op zaken waarop meestal minder wordt gewerkt of waarmee ze zich minder vertrouwd zijn/zich nog ongeschikt vinden. Het eerste jaar boden de trainingen het volgende aan:

- trainingen van lancers in lange passes
- *pulls* trainingen (lancers van spelin-
nitiatie)
- trainingen met fysieke oefeningen
- *handling* trainingen (spelopbouw).

Vandaag (december 2020) is de situatie erg geëvolueerd. De vrouwelijke konijnen tellen momenteel zeven spelers in het nationale team¹⁵ en een nationale gouden medaille (BUWIC 2019). Heel wat van hen hebben vooruitgang geboekt in de handling, zijn coaches geworden, zijn natuurlijk betrokken bij de bepaling van de spelstrategieën (bijv.: praten op de lijn). Het is belangrijk dat men altijd beseft dat dit het voorwerp van een empowermentwerk van lange duur was. **Dit werk moet met de nieuwe speelsters worden voortgezet!**

De Men trainingen hebben vandaag nog geen specifieke focus uitgewerkt. Denkpistes zijn:

- de ontwikkeling van het

luisteren en het opvolgen van de voorschriften op de lijn;

- het beheer van de ruimte op het veld en het rekening houden met de andere rabbits (vrouwen of mannen) tijdens de verplaatsingen van de mannen;
- auto-evaluatie van zijn niveau in vergelijking met dat van de tegens-tander en het vermogen om een fy-sieke/technische ondergeschiktheid te herkennen en een andere vrouwelijke rabbit bepalend in de play te laten zijn;
- zich bewust worden van de do-minantieverhoudingen die in de mannengroep zelf kunnen bestaan.

BEZINNINGSWORKSHOPS

De resultaten van de eerste di-versiteitsmaand in 2018 waren verdeeld.

Enerzijds hebben we **positieve getui-genissen** gekregen:

- vrouwen die zegden voor de eerste keer de kans gehad te hebben een spirit speech te houden of als han-dler genoemd te worden. Dit deed

hen beseffen dat het evenement een buitengewoon karakter had, welk werk ze moesten verwezenlijken om zich gemakkelijk in hun rol te voelen maar ook dat ze er plezier in konden vinden.

- mannen die zich identificeerden met de ervaringen van de vrouwen en die vaststelden dat ook zij slachtoffer van discriminatie op het veld waren, een discriminatie die (on)gewild kwam van andere «dominante» mannen.

Wij hebben ook **negatieve getuigenissen** gekregen:

- van de vrouwen die zich niet op hun gemak voelden door de opmerkingen van de mannen (bijv.: «*kijk, je hoeft enkel maar te pullen, het is de maand van de vagina's*»).
- van de mannen die erg gefrustreerd waren omdat ze de positieve discriminatieregels moesten volgen en betreuren dat dit een vloeiend spel in de weg staat. Ze signaleerden ook dat quota's invoeren voor de pulls, de passes of handling hen belette te doen wat voor hen het meest ef-

ficiënt leek om een punt te scoren. Het kan hun weinig schelen dat dit spelgericht delen kan bijdragen aan de zelfontplooiing van een andere rabbit (v). Ze betreuren dat de gelijkheid van kansen in de goede zin, de tactische rationaliteit en de soepelheid worden bevoordeeld (anders gezegd: "wanneer een meisje niet weet hoe back te spelen, waarom haar op die plaats zetten, ze is onervaren en dat breekt heel het spel). Deze verplichting gebeurde dus in het nadeel van een onmiddellijke efficiëntie volgens de mannen.

Heel wat rabbits (m en v) vonden ook dat er geen genderdiscriminatie op het veld was en dat de verschillende inzetten tussen vrouwen en mannen enkel een niveauverschil weergaven, zonder echter te zien hoe het geslacht, zelfvertrouwen, genderattitudes van de coaches (m en v) de ontwikkeling van een sportvrouw zou kunnen bevorderen of vertragen (en dus haar niveau beïnvloeden).

Sommige mannen zegden «aan sport en niet aan politiek te willen doen».

Mannen en vrouwen zegden nooit iemand hebben horen klagen, dat er dus geen probleem is en dat deze stappen in het echt tweedracht creëren.

Omwillen van deze redenen bleek het nodig dat het jaar erop de diversiteitsmaand werd ingevoerd:

- een tijd van uitleg, die zin aan de oefening geeft;
- een tijd voor het delen van gevoelens, die aan elke man en elke vrouw toelaat empathie te gaan voelen voor de ervaringen van zijn/haar teamgenoten;
- een tijd voor het bewijs van feiten, statistieken, wetenschappelijke concepten;
- een tijd voor het engagement van iedereen (m en v) die het gedrag van iedereen (m en v) verbindt aan het halen van de doelstellingen van de maand.

Hieruit zijn de «gemengde workshops» ontstaan die de diversiteitsmaand van het volgend jaar openen en afsluiten.

ALGEMENE STRUCTUUR VAN DE WORKSHOPS

OPENINGSWORKSHOP

- Tijd voor uitwisselingen in kleine groepjes tussen de rabbits, communicatie van gevoelens, indrukken, frustraties, vragen. Deze tijd was nodig om de gemoederen te bedaren en om een **serene basis** te maken na afloop van de workshop en de empathie en de luisterbereidheid van elkeen (m en v) te bevorderen.

- **Informatiemoment van CoMix**, tijdens dewelke wij de statistieken van Amerikaanse matches getoond hebben en ze vergeleken hebben met onze eigen statistieken. Het doel was het debat objectiever te maken.

- **Individuele reflectie** van elke deelnemer/ster over twee concrete oplossingen die hij/zij de volgende dag, individueel, zou kunnen uitvoeren om bij te dragen aan de gendergelijkheid in de club. Elke man/vrouw heeft zijn/haar beste oplossingen met de groep gedeeld.

AFSLUITINGSWORKSHOP

- **Debriefing** in de subgroep van de diversiteitsmaand;
- Reflectie in de subgroep, daarna in de volledige groep over de **verbintenissen die de club moet maken** voor volgend jaar op het vlak van gelijke kansen.

STATISTIEKEN

Zoals hierboven vermeld heeft CoMix in het kader van zijn sensibilisering **statistieken van de matches van de rabbits** gemaakt. Wij zijn gaan kijken naar de verdeling van het aantal touches van de frisbee van de mannen en de vrouwen van het team, aan welk type lancers de mannen en de vrouwen zich overgeven, enz. Dankzij deze gegevens konden we de gevoelens van de spelers en speelsters objectiveren en een beeld krijgen op een tijd T waarop we onze vooruitgangen op het vlak van gemengd spel kunnen evalueren.

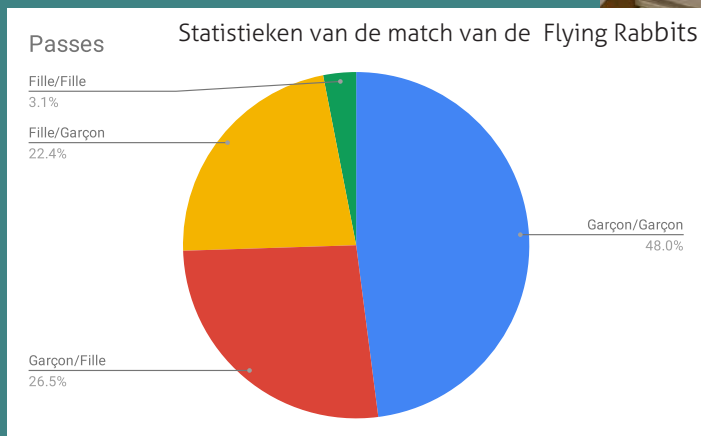
Wij hebben ook statistieken die in de Verenigde staten werden gemaakt geraadpleegd en deze aan de deelnemers/sters van de diversiteitsworkshops voorgesteld, om hen te doen inzien dat de trends die bij ons worden vastgesteld zich ook alom elders voordoen.

Vermelden we twee pertinente referenties die de slagen van de spelers en speelsters tijdens de gemengde Amerikaanse kampioenschappen

analyseren:

De studie van Kathy Frantz (2018)¹⁶ toont onder andere aan dat de mannen van de gemengde teams gemiddeld 74% de schijven raken, tegen 26% bij de vrouwen en dat de passes gebeuren in 55,5% van een man naar een andere man, in 31,2% van een man naar een vrouw, in 9,7% van een vrouw naar een man en in 3,6% van een vrouw naar een vrouw.

De studie van Charlie Enders en Steve Sullivan (2019)¹⁷ vermeldt dezelfde grootteorden op het vlak van verdeling van de frisbeeslagen tussen mannen en vrouwen.

ADVIES

Wij adviseren aan zij die de gendergelijkheid en een echt gemengd spel in zijn Ultimate Club willen promoten rekening te houden met volgende succesfactoren:

DE COACHES (M EN V) ERBIJ BETREKKEN

De coaches zijn essentiële bondgenoten want ze organiseren trainingen, stellen teams samen, bedenken de matchstrategieën. Dikwijls staan ze (m en v) ook model voor de spelers/sters en hun advies wordt op prijs gesteld. Vergeet echter niet dat hij/zij ook eigen genderreflexen heeft en dat zijn/haar opinie over het thema gendergelijkheid van de uwe kan verschillen. Ook met hem/haar moet dus worden gecommuniceerd, uitgelegd, aangetoond.

ZOEK BONDGENOTEN (M EN V) / CONTACTPERSONEN

Elke sociale kring telt een aantal « influencers » (m en v), personen die door hun collega's worden gerespecteerd, gehoord, erkend voor hun ervaring en/of sympathie. Aarzel niet op deze individus in te zetten om uw boodschap te verdelen en als voorbeeld te dienen.

DURF GEBRUIK TE MAKEN VAN POSITIEVE DISCRIMINATIEREGELS

De positieve discriminatieregels zijn een tijdelijke tool die helpen bij de bewustwording van een onevenwicht en het bevorderen van een herstel van het evenwicht tot een nieuw evenwicht “natuurlijk” wordt bekomen. Hoewel deze regels in het begin frustrerend kunnen zijn, vergeet dan niet dat de onevenwichtige situatie die ze willen bestrijden nog veel frustrerender is voor een groot aantal individus.

WAPEN U MET GEGEVENS EN STATISTIEKEN VAN UW CLUB (FILM UZELF EN TEL!)

Zoals Lauren Bastide¹⁸, feministe-militante en auteur van het boek *Présentes* het stelt, gaat er om de toestand van het genderprobleem in een plaats te evalueren niets boven het tellen! Stel zo snel mogelijk matchstatistieken op die als illustratie van uw probleem kunnen dienen, de eerste tegen argumenten die het bestaan van de genderongelijkheid negeren tegenspreken. Wanneer de oefening elk jaar wordt gemaakt vormen deze statistieken ook indicatoren van de vooruitgang in de tijd.

LAAT MENSEN ZICH UITEN EN CREËER DE VOORWAARDEN OM TE LUISTEREN EN VOOR EMPATHIE

Het aanpakken van het probleem van genderdiversiteit in uw sportteam vereist het veranderen van een gevestigd systeem en mentale patronen die diep geworteld zijn in onze samenleving.

Situaties van genderongelijkheid leiden dus tot woede en frustratie (en nog veel meer) van de slachtoffers van deze ongelijkheid. Andersom is het waarschijnlijk dat de boodschappen van de slachtoffers op hun beurt leiden tot veel vragen, misverstanden of zelfs opposities. In ieder geval moeten teamleden de juiste voorwaarden

creëren voor het uiten van deze verschillende emoties, verwachtingen en gedachten. Doe echte inspanningen om naar hen te luisteren. Aarzel niet om u te laten begeleiden door professionals (m en v) en maak gebruik van collectieve intelligentie-tools om deze discussies te vergemakkelijken, die zeer intens kunnen zijn.

BOUW EEN SOLIDE EN PEDAGOGISCHE ARGUMENTEN-BASIS

Wees er zeker van dat uw aanpak tegenkanting zal krijgen. Wapen u hiertegen met een duidelijke argumentatie, feiten, getuigenissen. Het zal soms nodig zijn de strijd even op te geven en te rekenen op anderen om de fakkel over te nemen (de tijd van een discussie, een paar trainingen of zelfs een volledig seizoen).

DOE DE OPVOLGING (WERK OP LANGE TERMIJN)

De gendergelijkheid in zijn team verbeteren is een werk van lange adem. Elk jaar zal u een deel van het sensibiliseringswerk met nieuwkomers (m en v) moeten herbeginnen. Het werk zal jaar na jaar moeten voortgezet worden om de bewustwording van het probleem te evolutueren, het instellen van nieuwe structurerende praktijken, tot de eerste resultaten in de praktijk zichtbaar zijn, naar een team dat een echte diversiteitsrol speelt en een club die niet discrimineert. Om deze opvolging te doen maakt u geregeld de balans op met het team, stelt u jaarlijks nieuwe matchstatistieken op, ontdekt u de evoluties en in geval van succes, prijst u uzelf!

NOG VERDER GAAN

Wij lijsten hier een paar vragen op die nog niet door onze club werden behandeld en die de komende maanden en jaren onze aandacht verdienen.

Wij stellen vast dat wanneer een **rabbit moeder wordt**, deze dikwijls haar sportbeoefening bij Ultimate zal stopzetten. De situatie speelt niet in dezelfde verhoudingen bij rabbits die vader worden. Welke rol speelt de club in deze situatie? Moet een begeleidings/aanmoedigingsmechanisme worden overwogen? Zo ja, welk?

Het werk van CoMix beperkt zich momenteel tot de volwassenafdeling van de club. De overgang van de **kindertijd naar de adolescentie** is nochtans een sleutelmoment in het verderzetten van het sporten en in deze periode kunnen genderverschillen groter worden. Welke mechanismen moeten ingevoerd worden om de jonge speelsters in de club te houden? Hoe pakken we de kwestie van de genderongelijkheid bij onze junioren aan?

Als afspiegeling van de maatschappij zou de sportwereld de **non-binaire sportcategorieën** die rekening houden met transidentiteit, transgenerisme opnieuw moeten definiëren, enz. De Verenigde Staten, Canada en het Verenigd Koninkrijk hebben dit onderwerp al aangepakt. Hoe moeten de regels van de gemengde Ultimate in België worden aangepast om aan deze realiteit te beantwoorden?

Gelijkheid van kansen komt niet neer op gendergelijkheid en onze sportclub kent zeker **andere discriminatiesoorten** waarover we ons moeten beraden: hoe personen met een handicap, personen uit een ander sociaal, cultureel, economisch milieu in onze kring opnemen.

BESLUIT

De sport is een sector die gevoelig is aan discriminatie tussen mannen en vrouwen en het gemengde wereldje van Ultimate Frisbee ontsnapt niet aan dit fenomeen. Het lijkt ons essentieel deze problematiek krachtig aan te pakken, voor het welzijn van onze spelers en speelsters, en om ons de mogelijkheid te bieden om tenminste op ons sportveld een egalitaire maatschappij te creëren.

Het doorbreken van onze genderreflexen en het opnieuw uitvinden van het samenleven is een heel lang proces. De eerste resultaten behaald bij de Flying Rabbits lijken veelbelovend. Hoewel we nog lang niet echte gendergelijkheid op het veld hebben bereikt, is verbetering de trend: dit komt tot uiting in de rollen die onze speelsters vandaag op zich nemen tijdens wedstrijden en trainingen, in het vertrouwen dat wordt gecreëerd door de teamleden, in de erkenning van situaties met genderongelijkheid, in de betrokkenheid van onze coaches om onze praktijken te doen evolueren, enz.

We zijn vastbesloten om dit werk voort te zetten en hopen dat andere Belgische clubs deze dynamiek zullen volgen om van de Belgische gemengde Ultimate Frisbee een voorbeeld te maken in termen van egalitaire en voldoende gevende sporten voor iedereen (m en v).

EINDNOOT

INLEIDING

- 1 V. TUAILLON, Les couilles sur la table, Binge Audio Edition, 2019
- 2 Le mythe de la Virilité, Robert Laffont, 2017
- 3 Podcast Du Sport, épisode 05, « Pourquoi le sport reste encore un truc de mecs », Binge Audio
- 4 Gender equality in sport, factsheet, <https://eige.europa.eu/publications/gender-equality-sport>
- 5 <https://www.forbes.com/athletes/#1963bfea55ae>
- 6 Podcast « Du Sport », épisode #12 « Les sportives inventent-elles une nouvelle féminité? », Binge Audio
- 7 Openstellen van boksen op de OS in 2012, <http://www.slate.fr/life/60085/boxe-feminine>
- 8 De laatste studie van het INSEE geeft aan dat « in 2015, 45% van de vrouwen en 50% van de mannen van 16 jaar en ouder een fysieke activiteit of een sport gedurende de laatste 12 maanden hebben beoefend. Een derde van zowel de vrouwen als de mannen beoefent er een geregeld, minstens eenmaal per week » <https://www.insee.fr/fr/statistiques/3202943>
- 9 De andere categorieën zijn de categorieën men (match tussen mannen), women (match tussen vrouwen) of open (match waarbij elk team beslist mannen en/of vrouwen op te stellen, onafhankelijk van de keuze van het andere team). In de gemengde categorie kiezen de teams elk op hun beurt ervoor 4 mannen en 3 vrouwen of 3 mannen en 4 vrouwen op te stellen (een team moet 7 personen tellen) en de tegenpartij is verplicht hetzelfde aantal personen van hetzelfde geslacht op te stellen
- 10 V. TUAILLON, Les couilles sur la table, Binge Audio Edition, 2019

GESCHIEDENIS VAN DE RABBITS

- 11 Voor 2015-2016 gebeurde het tellen van de aanwezigheden niet automatisch en de listing van de rabbits was minder precies. De anciens vermelden maximaal 10 vrouwen die geregeld aanwezig zijn.
In 2015-2016, gaat de club naar 24 vrouwen op een totaal van 65 inschrijvingen (m en v) in het volwassenteam, hetzij 37%
In 2016-2017, 27/68, hetzij 40%
In 2017-2018, 25/68, hetzij 37%
In 2018-2019, 35/78, hetzij 45%
In 2019-2020, 33/70, hetzij 47%
In 2020-2021, 45/85, hetzij 52%
- 12 De mogelijkheid voor iedereen (m en v) om te tonen waartoe hij/zij in staat is; de noodzaak de competenties te beoordelen ongeacht het geslacht van de persoon (en dus zijn gender): een diversiteit die niet enkel kwantitatief maar vooral kwalitatief is.
- 13 Cf. deelname van de Flying Rabbits aan het WUCC - World Ultimate Club Championship – in de zomer van 2018, gezien hun titel van gemengde vicekampioen van België in 2017.
- 14 Voor meer informatie over Election sans candidate, Zie de infoches van de universiteit: <http://universite-du-nous.org/wp-content/uploads/2013/09/esc-2017-v0.1.pdf>

TOOLBOX VAN DE KONIJNEN (M EN V)

- 15 Meer bepaald vijf speelsters die momenteel in het nationale team (Belgisch of Frans) spelen en twee speelsters uit vorige nationale teams.

ADVIES

- 16 <https://ultiworld.com/2018/06/25/research-elite-mixed-ultimate-still-skewed-towards-male-involvement/>
- 17 <https://ultiworld.com/2020/04/17/men-touch-disc-twice-much-women-mixed-though-gap-slowly-closing/>
- 18 « Présentes, ville, médias, politique,... Quelle place pour les femmes?, Lauren Bastide, Allary Editions, 2020 »

Schrijven: Stephanie Gautier

Bijdrage: Elie Jesuran, Marie-Aline Haken, Miguel Rosal Martins, Antoine Lambert, Morgane Dille

Proeflezen: Eloïse Sterkendries, Boris Feron, Eva Maxson

Layout: Noémie Dekoninck

**DIT MAGAZINE IS GEMAAKT DOOR DE FLYING RABBITS ULTIMATE CLUB
VOOR DE GELEGENHEID VAN DE INTERNATIONALE DAG
VOOR DE RECHTEN VAN DE VROUW OP 8 MAART 2021
MET DE STEUN VAN DE STAD BRUSSEL.**

